

Jekabaara

SNV
Connecting People's Capacities

Cikela ceman n'a musoman kunnafoni seben

a be bo kalo o kalo

Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

Kolokani sigidabagaw n'u jogo

je 3 ni 4nan

Dantigélikan

Dijé kéné ka dun, aw a geleya m' mögoya bëe sababu be jurukun kelen de kan. Dijé joko ju man bëe sababu be jurukun kelen de la, m' ye baara ye. Ni mög o mög y'i ban baara ma dijésosigi in kéné, e be ke dë ka npalan tabaga ye je dë ma a bolofen nöf. Dijé ye sebekelaw de ta ye dere Kitakaw ka kelemenzon Jabate yere

Dijé ye cikelaw de ta ye

y'i fo körolen ka nögë bëe sigi rödiya, kan kanubabé a la. Baaraké bali ga ke bëe ye, kan ka saké te ko la dijésosigi yeremahoronya sabati. in kéné. Awá, hali a yere tégéla ko berebere nénabobaga ye mög were de ye, min ka sebeké késen, ale yere bi kumanjigin o nagakoré. Baara man fisa baara ye. Baaraa bëe ténéba kebaga kan. Nka baara kebaliya de ye neri ye. An ka baara. O bin ka

sigi rödiya, kan kanubabé a la. Baaraké bali ga ke bëe ye, kan ka saké te ko la dijésosigi yeremahoronya sabati. Hali ni a be fo ko :

« Bee n'i ka baaradon », a be fo fana, kabi dijé körolenso ko :

« Baaraké bali be basigi yoro o yoro, maakolonladon de be yen. Maakolonladon dun mën, o mann, n'a makurusigi, a be jaasi sigi ! Tumani Yalam Sidibe

Marisikalo ye Kaloba ye

je 6 nan

Nakobaara kékojuman b'an ka sigi rödiya

Bamananya taabolo

je 8 nan

Yanfolila Fula misigennaw ye filimako ke senekelaw la

je 9 ni 10 nan

An ka yele dëccin Yerefagasu ye kunfesu ye

je 12 nan

"Kalan be mög són hakili la, nka kunnafoni be mög bëe kunpan na" Yoro Ulen Sidibe

Marisikalo ye Kaloba ye anw Malidenw bolo

Hamidou Konate

San o san marisikalo ye Mali fasoden juman bee bolo taasikalo ye, ka nesin Mali jemufanga furew ma, Musa Trawele ye minnu nin kene karaba san 1991 marisikalo kuncewaati la a tile 22 ; 23 ; 24 ; 25, fo ka sa tile 26 don ma. O tile

26 don de, Musafanga dagakoloncira Malidnw fe. O kera jamaa den kisilenw ka bølonfe nagali donba ye.

Hali ni Musafanga jugu karaba binna san 1991 marisikalo tile 26, an ka døn ko « jun » bee baju ye ji ye. Maliden hake caman de dijenen k'u nin di walasa se ka ke fanga jugu in na. An kolu de ma ko jemufanga furew. An kana jine u k'o ne si ma « Møgø o møgø be jujon fitirwaleya, i labanko bi kamanagan ».

Hamidou Konate

Ninkera san in kalo in na

San 1991 marisikalo tile 22,23,24 ka sa 25 ma, Mali jemufanga dungew ka wulikajø kumbenna Musafanga jugu lakanabagaw fe, ka su caman fensan ani ka baddabada lojurato caman sigi u sensabarao kono. Tile 25 su ka duguseje ka tile 26 ye, Malidenw ka wulikajø sera Musa Trawele ka gerantefanga la, ka dafiri, ka juru ke Musa Trawele kan. Ad ! nin cogo de la marisikalo tile 26 donna Maliba ka tarikugafe kono !

Tumani Yalam Sidibe

Hakilissenekene

« Iyà ke n na, a te bo n kono ! » O baa ye maanifinyo lagosicogo ye, nante, cebaw b'u tanøgenbo ke jøgen na sogoma, ka maaya ke kokura wulafe. Ko baa kun ye mone bøli de ye ka sora maaya ma tine !

Tumani Yalam Sidibe

Køreføkan

Ni møgø be fen to i kø
I bønnadenw bolo
Min b'u nafa, k'u wasa,
O ye kewale la jogo ye.
Den o den ka dijasosigi
kønø,
Ni fen tø bolo
A be min yanga a fa tøgø
la,
Ni fen tø bolo
A be min køn a fa tøgø
la,
A te fø ma ko :
“fanøgenbøden”.
“Fanøgenbøden” dun te
yøro o yøro,
Fa sebe te yen.
Jogoko don
O de ye eaba bee tijen
ye !

Tumani Yalam Sidibe

Kolokani sigibagaw n'u jogo

Kolokani ye bamanandugu kafo kərəba ye min bə yen kabi Mali tarikuba fələw waati la. Kolakani, Kumi Ceba ; Jose Trawele, bɔyərə ani Masantola cəbaw; ka fara Dankərala cəbaw kan. Kolokani ye bamanan duguba ye, Trawelew ni Kulibaliw an Jaraw bə jəgən sinjiya mine ke yərə min kosebə. Ka ta Nosənbugu, ka teme Jijeni fe, ka ta Cənkənbugu kakələw bara fo

Dugukolobaara de b'a kebaga nafa.

Masantolo, bamananw bə fan bəs, fo ka don Falaje ka taa tengun Negela la, o bəs ye bamananw ye.

Kolokani kafo kənəməgə hake barikama ye senekelaw de ye. Məgə yere bə se kə fo ko Kolokanikaw te baara were dən sene kə.

Jəsənə ; kabasənə ; tigasənə... ninnu bəs ye Kolokanikaw ka senefenw ye. Nakəbaara bilama kəcogo kənew yere fana bə sərə Kolokani dugu dəw kənə i n'a fo Nsirabilenkərə. Nkə ko ma jəsərə a jəma Kolokani fan bəs fe ka da jiko geleya taabolo kan. O jiko geleya yere de kosən fana, hali kəərisənə min dontə don Kolokanikaw senkərə jamana jəmaaw fe, o ko tə fe ka sira sərə fan bəs. Kolokanikaw n'u danbe bə jəgən na dere. O de kosən, hali sini, i bə kərəlenko si jumanw tiimebagaw sərə yen.

Ni tulon te səbe sa, səbe fana

kana tulon sa

Kolokani ye cəbakərə sigida kafo ye cogo min foro kənə, jenajəkənə lakodənnənənaw fana faso kafo-duguba don. Ni ngusunbala nə laj-agə dənkiliw ye musolakaw danma fəko ye, hali ni cəlakaw tanako fana te, cəbilenkə ni bara kera ce gal-abutigiw jirakenye.

Furaci bə Kolokani maradugu bəs kənə san o san, ka muso furucəw lakodən u ka muso ladontaw ye. Ni seliba bagan kanjəta ye sagajigi ye silaməw bolo, an kə dən ko badəgew fana fanba kanjə waati ye bamananna, furaci waatiw ye. Bamananna səbeko si te diya a təgəla jənajə kə : foro kənə, fo sən-niyərəw, kene kan-jənajə de bə kene ninnu bəs kan minnu dacogo bə məgə lasəni u ko la. Maribayasa fana ye Kolokani maaya taabolo kərəba kəcogo də ye.

Kolokani sene dafə baaraw ka ca

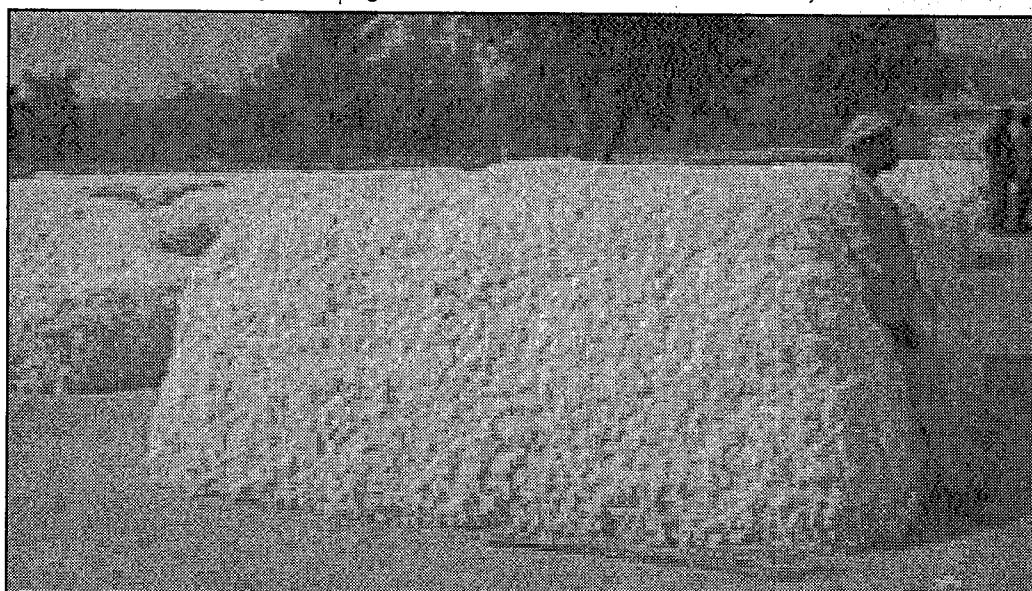
Ka da Kolokani kənə kungobaw lahala kan, donsoya kebagaw bə an

kəjinew... fana bə faga an ka don-səw fə fa n bəs, hali n'o səbekərəkəyərə ye kakələw bara ye, ka təngu maninkala la ; Səbekərə ; Tumanibugu ; Misira ; Cəkənbugu ; Waninə (Kolokani), ka don Kita kafo kənə, bawulen kəfə.

Nka kungojiriw nafa dannen te kungofən w dərənpe ma Kolokani. Jiridenw ; jiribuluw ; jirifara, fo jiribaronw kəkanfən w fana bə kə məgə mako jə- jəgənəmaw sababu ye, Kolokanikaw ni jəgən ce baloko siratege la ; furakeli siratege la, ani siratege werew fe. O de kanma bana furabəla lakodənnənaw təgə yan-gara Kolokani i ko Gansiraba Kane, ka bə Yarangabugu ; Banafis Kulibali, ka bə Jəmabugu ; Bakərəba Kane, ka bə Korola...

Kolokani kafokuntigi dankan ko di ?

Alasani Sadu Mayiga ye Kolokani kafokuntigi dankan ye. Walasa an ka Kolokani kənəkow lahala bərebəre sərə, an sera ale ma,

An ka suman sene, k'an ka balo sinsin.

bara yan, minnu caman yere ni Bilisi jine ka jəgəlasərəkenew tarikuw bə bə an ka maakərəw fe haali. Fen min ye kungosogow ye, ngənw ni surukuw ; minanw ; mankalanw ;

a kə feta fo an ye. An kə lamen :

Alasani Sadu Mayiga ka fətaw :
Kolokani kafo ye Mali jamana

A tə bə jə 4 nan kan

ne 3 nan to

kōnō kafo fōlō sigilen sen kan dō ye. Kubeda naani de be Kolokani kafo kōnō. Olu ye ninnu ye :

- Kolokani kubeda
- Nosōnbugu kubeda
- Jijeni kubeda
- Masantola kubeda.

Mōgō 179 882 njögōn be sōrō Kolokani kafo kōnō, ka ben san 2001 jamahaké jate ma. Bamananw de ye jamahaké in fanba ye. Koroborōw, ni Fulaw, ani Mōsin ni Kakelōw fana be fara o kan. Seriwusida 26 de bē yan. Banumanketōn 22 njögōn fana be ciya ke yan. Benjögōnya banban-

nen be njemaa ni duguməgōw ce Kolokani kosebē. Waati o waati, nān ye sigirəgoya nasira kumbōlen ye an ni njögōn ce dōrōn, an be gərə njögōn na ka fura telin sōrō o la. Gelya kerenkerennen si tē yan.

Kolokani jibolisirako

Babolo te teme Kolokani fe. Nka jidaba be yan. Wejan falaba be yan. Falaba dō fana be Misira kōnō, min be kuncé Bawulen babolo kan.

Kolokani yan, dōgəduguw ka ca. Dugubalamini bēe nā ka dōgədugu don : Kolokani ; Masantola ; Jijeni ; Doribugu ; Yelekebugu ; Yarangabugu...

Fen min ye baarako ye, ladalako la, bamanan ye dugukolo baarabagaba ye.

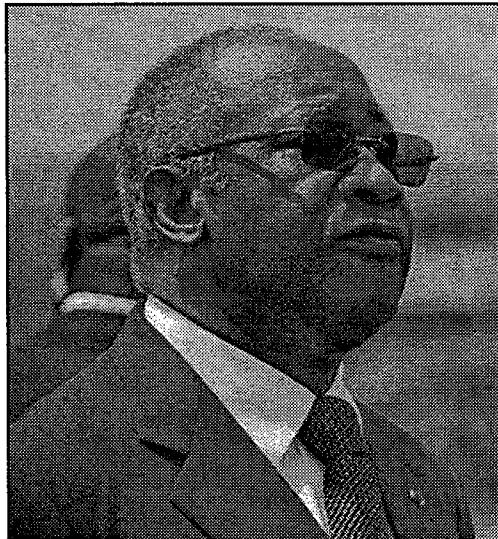
Nin tun ye Kolokani kafokuntigi dankan Alasani Sadu Mayiga ka kōrōfō fan dō ye. Ni Ala sōnna, bōko nata kōnō, aw bēna a fan dō kalan, nō be tali kōrīko lahala la Kolokani kōnō.

Kolokani ni Bamakō ce ye bamaetere 120 njögōn ye. Bamanandugu kafoba don min be damine Nosōnbugu kubeda la.

Tumani Yalam Sidibe

Atō be 8 kan

Dijé kōnōkow : Mun de bē Kōdōwari jamanakuntigi Loran Gubagubo kōnō ?

Peresidan Loran Gubagubo

Kabi san 2005, Kōdōwari jamanakuntigi Loran Gubagubo ka "manda" kuncera. Kabi o san, peresidan sugandi kalafili tun ka kan ka sigi sen kan, kā ka "manda" rōkuruya walima ka jamanakuntigi were sigi a nō na ka ben jamanadenw ka niniko ma. Nka, o kalafili ma sira sōrō ne si ma, ka dā kan peresidan Loran Gubagubo yā jija ka gelyakow ke ka kalafili waatiw nekōrōtige waati bē,

min be ke sababu ye kō bo a dōgōkōrō. San 2010 in feburuyekalo tile 28 tun bolodalen don jamanakuntigi sugandi kalafili kanma. Nka, jumadon i kōrō, san 2010 feburuyekalo tile 12, Loran Gabagubo ye balanawale kunba ke min bōra Kōdōwari jemufanga dungē tigilaməgōw ka makənōn kōnō. O don de, a ye goferenama ci, kā jini minisiri njemaa Gijōmu Soro fe a ka ko bēe ke ka goferenama kura sigi sen kan ka ben ntendon ma, san 2010 feburuyekalo tile 15.

Peresidan Loran Gabagubo ma dan o ma. A ye kalafili labenjékulu fana ci ko ka dā kan o mā ka jateseben laben kojuma. A ko kō yā tugu ka dunan hake caman de tōgō sēben kalafili jama hake fe, walasa ka dēmē don "Kandida" (cēbō) surew ma peresidan sugandi kalafili waati la, ka se di olu ma u ka san sōrō ale kan.

Nka, o jékulu njemaa ka fō la, nō ye Debere Mande ye, peresidan Loran Gabagubo bē nkalon na nin bēe ye ka dā kan tijé sinsinda foyi tā bolo. A ye ko in yeresakoko de ke dōrōn. Nka, fanga sinamatōnw : PDCI-RDA ; RDR ani tōn were

Peresidan Bilezi Konpawore , kōdōwari fitine dalasabaga.

minnu faralen don olu kan Hufuyeti Buwaji tōgōla jékulu

Atō be ne 5 nan kan

Jn 4 nan tɔ

Yali nin ye peresidan Mamadou Tanja ka fangako bannen ye wa ka d'a yere jogo jugu kan ?

kənə, olu y'a jira ko peresidan Loran Gabagubo ka wale ye fasō sigikanseben səsə sira bəe fe.

K'o kosən, olu bolo, k'a damine san 2010 feburuyekalo tile 12 don na, olu t'a lakodən belen Kədəwari jamakuntigi ye. Awa, olu bə to fasodenya lahala murutibolo kan fo ka se peresidan kura sugandıwaati ma Kədəwari.

Kədəwari gelya in min kojεjiniko numan fana bə Burukina Faso peresidan bolo, n'b ye Bilezi Kənpawore ye, an k'a dən ko yen kənə basigi y'an bəe de ka lajini ye, Afriki fan bəe, ka d'a kan an bəe ka fasoden jama bə yen.

Yali Loran Gabagubo ye kantigi ye wa ?

San 1992 nowanburukalo

la, o y'a sərə Loran Gabagubo bə fanga sinamatən sere la, a tun bə Adema politikitən ka se sərə jənajékəne kan Modibo Keyita təgəla ntolatankəns kan Bamako. Yen, ale de ye ladilikan in bə a da ka jəsin Mali peresidan kura sugandilen ma n'b ye Alfa Umar Konare ye : "*N'an kera cebaw ye fanga sinamatən w kənə, an k'an jija, fanga sərəlen an fe, an ka ke cebaw ye o waati fana na, ka ke kantigiw ye, ka fasoko ye waati bəe an yere w ka yerenafakow sanfe !*" Yali peresidan Loran Gabagubo bə sira kan wa ? Jaa ! Fanga nəfəjini fəkanw n'a marawaati fəkanw te kelen ye bəe bolo dəre ! Kantigiko don.a

Nin be sirankun bə

Afriki kənə, politiki taabolo məgə faamuyalen bəe hakili taabolo naganinen bə fan bəe, ka da jəmaaw ka danmatemewale kan. Caman fəra Lagine kunkanko la. Siga bə kow la Togo jamana peresidan sugandi kalafili bolodalen na. Nizeri ni Madagasikari jamaw kənə birisa nagami taabolo kelen bə ka ko bəe taabolo tijə peresidanko la. Awa, nin fəlen bəe bə peresidan ka "manda" waati bannen nənabila kalafliko de la. O bə to an bən yere jininka nin cogo la : yali manda banwaati kunsagonbali ye Afrikikaw taabolo ye wa ? Bi, hali Nizeriya jamana kənə, Afriki jamanaba filanan, Afriki di Sidi kəfə, o fana bə politikiko gelya gun kan, ka d'a kan a ka peresidan Umaru Yara Duwa bananen dalen bə dəgətərəso la Makan jamana kənə...

Kosafekunnafoni

Yali nin ye Nizeri peresidan Mamadou Tanja totə y'a yere ka gelya ju la wa ? Aa ! Hali nōte, a ka ko man jan o la. Alamisadon, san 2010 feburuyekalo tile 18, Nizeri sərədasiw wulila a nəfə k'a n'a ka minisiriw to u ka ladala nəgonye la. U y'a n'a ka minisiri caman don bəre la. Yali o y'a ka fanga dafirilen ye wa ? Bəko nata kənə, aw bəna o jaabi sərə. An kəni k'a dən ko : n'a fəra məgə min ma ko a to, n'i ko i t'a to, n'a tonna i kərə, i kelen bə ce !

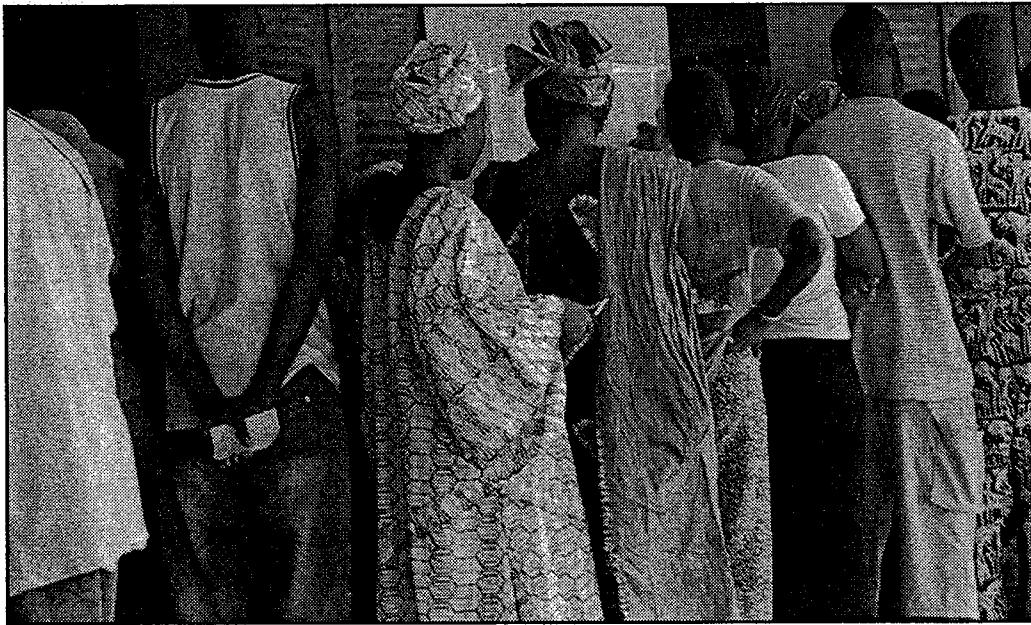
Tumani Yalam Sidibe

Mali sigikan kumaden saba kɔrɔ

Mali jamana sigira sen kan dijɛmaaw ka lakodənsira kan, san 1960 setanburukalo tile 22, alamisadon dɔ. A ka yeremahərənya lakodən jamanaba fɔlɔ dɔ ye Aliman jamana ye. Kabi a ka yeremahərənya tadon fo bi, Maliden yerewolo bɛe bɛ taama ni fasodenya sigikan kelen ye, o min bən bɛe kelen kelen don nɔgon na fasokanu, fasobaara ani sigirɔdiya kadara kənɔ. An k'ɔ de ma ko Mali sigikan. O sigikan sinsinnen don kumaden saba de kan min kelen kelen bɛe nà kɔrɔ don. Olu file nin ye dajɛ kelen kənɔ : « Faso kelen, kuntilenna kelen, naniya kelen ». Kabi Modibo Keyita tile, fo bi, Maliden cəma nà musoma ; a denmisén nà maakɔrɔba, bɛe lajelen ye fasoko k'u beremako

lapinikolo la Maliden bɛe kənɔ. O b'a to an b'a fɔ ko fasoden juguya te Maliden si nɔɔrɔ ye !

Mali kənɔ yan, ka bɔ togodawla, ka don galoduguw kənɔ, cikela, mɔnnikela, baganmarala, seriwsida baarakela, nin si ma bɔ si la Maliko nɛkɔrɔ. O de ye Mali diya ka teme dijɛ jamana tɔ bɛe kan, barisa, fasokanu kadara kənɔ an ye feere sɔrɔ an ka mən nɔgɔmma ju la, nɔ ye senekunya ye. I kera siya o siya ye Maliba in kənɔ, i b'i kokejɔgɔn sɔrɔ senenkunya ju la siya wəre jama cərɔ. Ka fara senenkunya kan, kanineya, balmaya, furunjɔgonya ani filamaya fana ye Malidenw siri ka ja nɔgɔn na ni sirijuru kolo girintigebali ye. Anw ka Maliba in kənɔsigi ka di dère, barisa an

Faso kelen, kuntilenna kelen, naniya kelen o de ye Mali sigikan kunmaden saba ye.

ye. A sinsinna sigikan in de kadara kənɔ. Awa, dijɛsosigi here nà tɔɔrɔ, bɛe kera waatiw ye minnu ye sɔmɛ don fasodenya

benbow yàn kala nɔgɔnnafu bɔ daraja feere sarama na min nɔgon te.

Tumani Yalam Sidibe

U ko...

"N donna, nka n m'a ta !" "N madon, o de ba keme ka ca koyi !" Dijɛ in kənɔ, "a dara n na ma mɔgɔ si danbe tipe jogo kɔ !

Donsira Kulibali
ka bɔ Fasa, Kolokani.

— — — — —
Morilakaw ; kerecendiinetigiw, anw bamananw, an bɛe bɛ bajukelen kan dere, nɔ ye yeređən ye. Jaa ! Hali ni yeređən te Alako in yere taabolo bɛe ye, yeređənbali koni te masurunya Ala la abada !

Mamadu Trawele
ka bɔ Kolokani.

— — — — —
"Cew bɛ n kɔ " o ye cebalankolon kan ye dere ! Cogodi e bɛ ke cew ne, kolu sagamene bɛ to i kɔ ten ! Ee ! Njala dere !

Soyiba Kulibali
ka bɔ Fansira.

— — — — —
Fen bɛe nɔfeden yà yere dɔ ye. Dibi tɔ to ne si ma i ka baden ye suruku kɔ ! An kana jigi nɔgɔn na. Ni mɔgɔ ye fen min si k'i ka foro kənɔ, i bɔ de kan !

Moris Jara
Ka bɔ Giwoyo, Kolokani.

— — — — —
Moriseben barikalen bɛ dere, nka kunnandiyasəben de nɔgɔn te. Kunnandiyasəben dun te sɔrɔ fajumanso ni bajumanso kɔ !

Mariyamu Trawele
Nnamabuguka min sigilen
be Kolokani.

— — — — —
Dijɛ ka di dere ! Nka mɔgɔ nataba tɔ dijɛsiya lakodən, sabu la mɔgɔ si nata bee fayɔrɔ te dijɛso ye. Nka, ka limaniya n'i ka baloye, ani k'i wasa don i ka sɔrɔta la, o de bɛ dijɛ diyakun bɔ dere !

Bekayi Trawele
Ka bɔ Seriwala, Kolokani.

— — — — —
Ko 'den mana kɛ sa ye, i bù siri i ce la." Muso lankolon nəgenkan don. N'i den kera sa ye, n'i yà siri i ce la, nà y'i cin, i be sa !

Dawuda Danbele, ka bɔ Ngowa
San kafo kənɔ.

Nakobaara kekojuman b'an ka sigi rödiya

Sene-dafe-baara bee la, nakobaara de nafa ka bon cikela kan kosebe. Ale be se ka waleya sigida ji basigiyorë bee kono. A dan ye a kebaga ka ke a baara fe, kù galabu soro, ani ka nakobaara minenw dafalen soro a bolokoro : son-nipalan ; soli ; kenedaben faalo...

Ni ninnu bee soro la mogë min bolo, ani nakökene do jida do dafe, o tigi dan ye sa k'i kun da a ka nakökene kan, kà dugu wuli ani ka fuguri yelen, ka ntugunw wuli o kan. O bù soro a konna ka nejini ke nakofen ciketaw siw walima u ju turutaw sörögogo la. Nako bennen be kene feren de kan ji ni tile be yoro min lasoro kojuma. Nakofen bee na cikcogo na bögogo don ; salati ; nugu ; supome ; so ; kónkónburu ; nkoy... Fen min ye jaba ye, a misennin fara a kumbaba kan, ale fana ye nakofen ye. Nkile jikonege de ka bon kosebe ka teme nakofen caman ta kan.

Nakofen bögogo n'u feerecogo

Dugubaw kono, nakofen feeresira ye fila ye : bøkafeere ani sugulafeere. Bøkafeere kolo girin ye musolakaw kunkanko ye. O caman be se nakow kono, ka taa nugu ntugunw "pilanw" ni salatintugun nagakorë tereme nakatigi fe. Nka, a ka c'a la, nakökeneba seneyorëw la, Sikaso ; Buguni..., nakatigi yere bu ka nakofenw doni ka døgødugu magen n'u ye. O døgøduba do ye Kati karidon ta ye.

Nakofen kasaara ka bon a nögolen dunbagaw ma.

Nakofen cikeko juman te gala

Dijë fan bee, Mali fan bee, ni cikefen be yen sumanw kofe min bù cikebaga nafa waati bee musakako la, o ye nakobaara ye. O koson, fan bee, nakobaara be nakatigi nafa senyerekorë nafoloko la, ani ka baara di sigida kamalen galabutigi caman fana ma. Kà ta Bamako, ka teme Kati fe, ka don Kayi ; Kulukorë ; Fana fo Sikaso... i be taa kamalen galabu kenew de soro kuforow ; banankuforow ; ni nakobaw kono. I kà dòn fana ko duguba kono kalobaara sarala bee yeko tolou to mone na dere !

An ka nin to an hakili la :

Nakobaara ye baara nafama ye

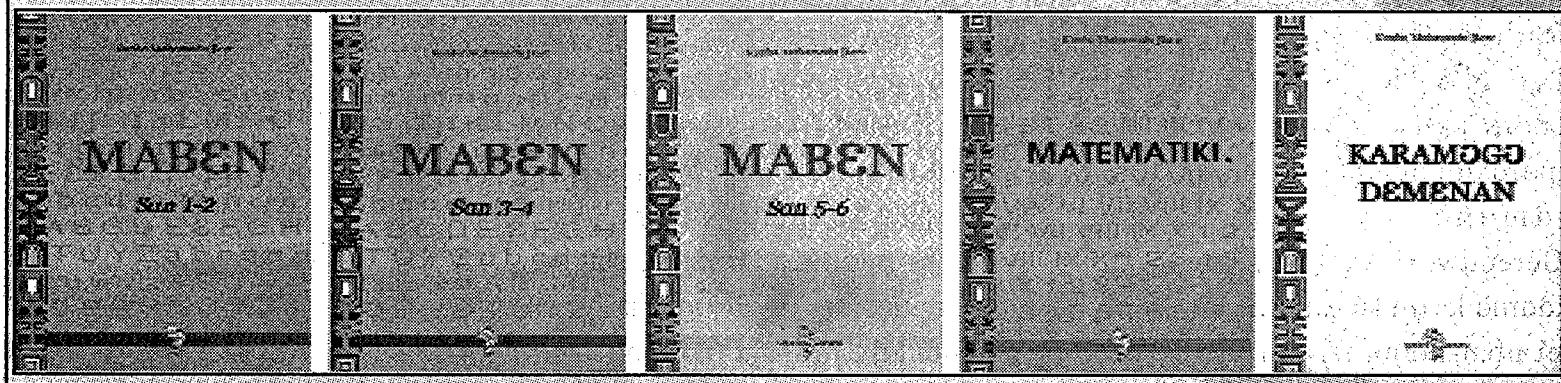
min koni sönko jugu be se ka sumaya-bana ni sayibana nessin a kanofenw dunbagaw ma. O koson, na ya soro a danma kólennin sennen te naké kono a sönjiko kanma, nakatigiw bee ka sönji ta yoro ji basigidaw nénatémé ji nögolen be ke ka naké min són, nò kónfén ma ko a nejm a dunbagaw fe sanni a kà dun, a be se ka ji nögolen bana sörétaw banakisë dun ka s'a kono. O be se ka bange maasiba la min nintorë ka bon haali. O bù jira ko ko bee kebaga na ka yere-ninnakana-jogo don, walasa kà ka dijenatige taabolo bee daamuko ke, kà bee ke daamu ye.

Tumani Yalam Sidibe

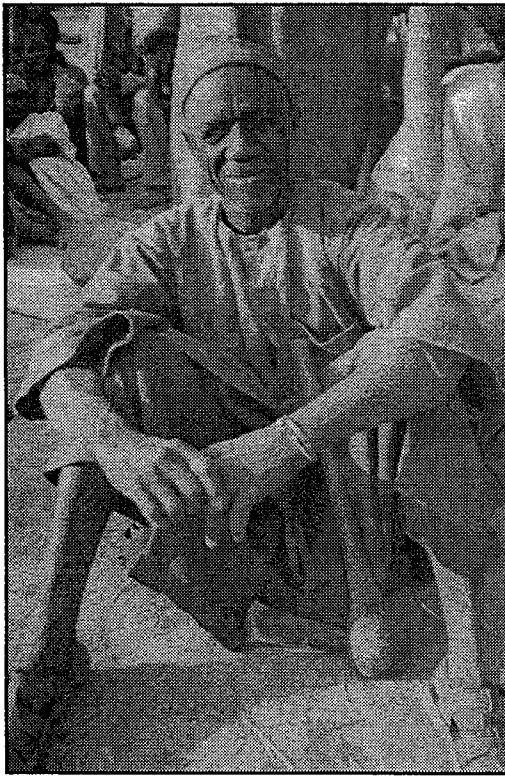
Kalan sinsingafew be fasokanw na Jamana baarada la

Kalan sabatifen ye kalanden jolenw ka gafew ye, kalansow kofe. Ni waati be kalannije ni jatekalan na, kalan sörolen daamu dabaa bidaa soroje ye adamadenya taabolo gafew ye. O caman be Jamana baarada gafe-feereyorë la. «Oroman», nakobaara nedongafe, körälenkow pini ka dòn gafew. O døw file ninnu ye : Karamogò demenan, Maben 1, 2, ...

N'aw mako b'u la, aw b'aw sen fa ka jamana baarada segeré ani jamana ka sebenfeereyorë tòw Bamako ani Mali mara werew kono.

Bamananya taabolo

Bamananya te ko lankolon ye. A kebaga jugu de b'a lagosi.

Kabi Ala ye dijne da, a y'a yere ka "keyenya" sindifew di adamadenw ma, min bu hakili to a la tuma bee k'u ma ke yen gansan. O koson, silameya ; kerecnya ; yahudiyaya ; budisiya fara tontigya kan, nin bee be Alako de kofe an ye, k'u to an hakili la ko tijne yere la, dakun were tan na bato k'o. Nan ye tali ke bamananya kadara la, an be ta soro ko sigilen be danbe de kadara kono,

min te son yerelagosiko si ma ka jesin i yere ma, ka jesin adamaden tow ma.

Bamananya ntulomaw ye komoko ; demoko ; boliko... ye, nka bamananya sigilen te olu danma kan dere.

Cijeda ni cijeso tan ni woore ye adamadenya kono joggan faranfasifen ye. Sebenni sira don. Nka, o fana te bamananya ye dere. Bamananya ko felo ko yeredon ani mogeo joggan gaasisigi. Mogeo o mogeo, ne bi yere don, i te don nin adamadenya lagosida wolonwula bon kono je si ma :

- 1 : kanntanya
- 2 : kokengogon janfa
- 3 : balimaya lagosi
- 4 : yeko danma juguya
- 5 : Boyere-denbaya jikoro
- 6 : Moggengogon toge tijne nkalon kan
- 7 : baganma fitine ka jesin mogengogon ma.

Nan ya laje, an be ta soro ko batocogoya bolen k'o yen, dijne diine lakodennen bee sindi ye nin sigikan wolonwula de ye. I na fo dijne diine sebelama tow bee, bamananya be adamadenya jenanogofen bee kon : furumuso ka yrelabila ; denmuso ka bolenfe kono ; denmisene cema na musoma ka yrelabila. O de koson, adamadenya sihake bee lakana jekulu be bamananna. O bee cemancekoko ye signegekoro na mabu bangebagaw la waati ye denmisew bolo.

Bamananna, a ma fo gansan ko ko bee kebaga furumuso ya kebaga do ye :

*komotigi muso ye kono do ye !

*Bolitigi muso ye boli do ye !

*jamanakuntigi muso ye jamana do ye...!

O ba jira ko furu te ko lankolon ye bamanan bolo ka masore a dalen be a la ko den min soro ye adamaden bee "dakan berebere" ye, o te soro ne si ma ce ni muso k'o. O soro juman dun te bonda were si kono furu k'o.

Bamananna, jogoko te bolokofeko ye, barisa jogo juman de be yereholoya sabati mogeo bee kan.

Maajemaaya bee dun sindi ye yereholoya de ye bamananna. "Ni siga be se ka don den fako de la, o te jesin bako ma abada !", o ba jira ko den bee ka yereholoya sindi ye ba jogo de ye. Bamananna, ni den te dawula juman soro a ba ka yeresonsigi k'o furu kono, ka ce bonya ni bonya ye o ni min ka kan, ani ka ke walidenf fe a jema, ni ba jogo koni ye noga min da a woloden ka yereholoya joli kan furuso kono, a lajeyafen te soro ne si ma. Bamanan tigitigi ye lahidu tijne k'on lesogo kadara la silamedjine taabolo kan. Jaa ! Bamananya keko juman joggan sigerdiyako te dijne kono !

**Bekayi Kulibali ka be
Maabugu ani
Tumani Yalam Sidibe**

Sene yiriwali

Benen b'a fe ka Malidenw ka dønniya faamu

Benen jamana mako be Malidenw ka dønniya la sene yiriwali ta fan fe. Walasa ka Mali nømine, Benenkaw ka minisiriso min ka baara jesinnen be sene ni baganmara ani mønni yiriwali ma Benen jamana kono, o minisiri Gereguwari Akofoji ye baara laje taama ke an ka jamana kono kabin ni ntønendon, feburuyekalo tile 1,

san 2010.

O baara laje taama siratege la, Benenkaw ka minisiri ni Mali seneko jenabu minisiri Agatamu Agi Alihasane tun be joggofe ntømedon, Samanko seneke masindilayorø la ani erezenforo ni melønforo la. Mali dunanba in ye seneke masinw dilancogo feere na taabolo laje. Mansin 100 joggon be

soro mara la izini in na an be don min na i na fo bi. Dunanba in da sera nin izini ka masin dilannenw ladonni nafa ma Benen jamana kono. A ko u na føkafile ke u songøko la. Akofoji ya jira a ka kuma la k'u ba laje walasa ka masin ninnu lase Benen.

U bolen k'o Samankø, minisiri fila ninnu taara u ne da Amadu Sidibe ka melønforo ni erezenforo ani papayeforo ni lemuruforo kan

A to be ne 9nan kan

Jn 8 nan tɔ

Samaya.

Amadu Sidibe ka foro yelen kera kabakoba ye Benen minisiri bolo O hukumu kənə, a y'a jira ko ale ka nin taama ma ke baara laje taama ye tugun, a yelemana ka ke kalan ye. Ne be n yere jate kalanden ye Mali kənə yan. A ko nin y'a siŋe fəlo ye ale ka jiriforotigi ye seneko hukumu kənə, ka ərezen sene jamana la min sumaya man bon i nd fə Mali, ka kejne ni Benen jamana goferenama ka feere bolodalen ye

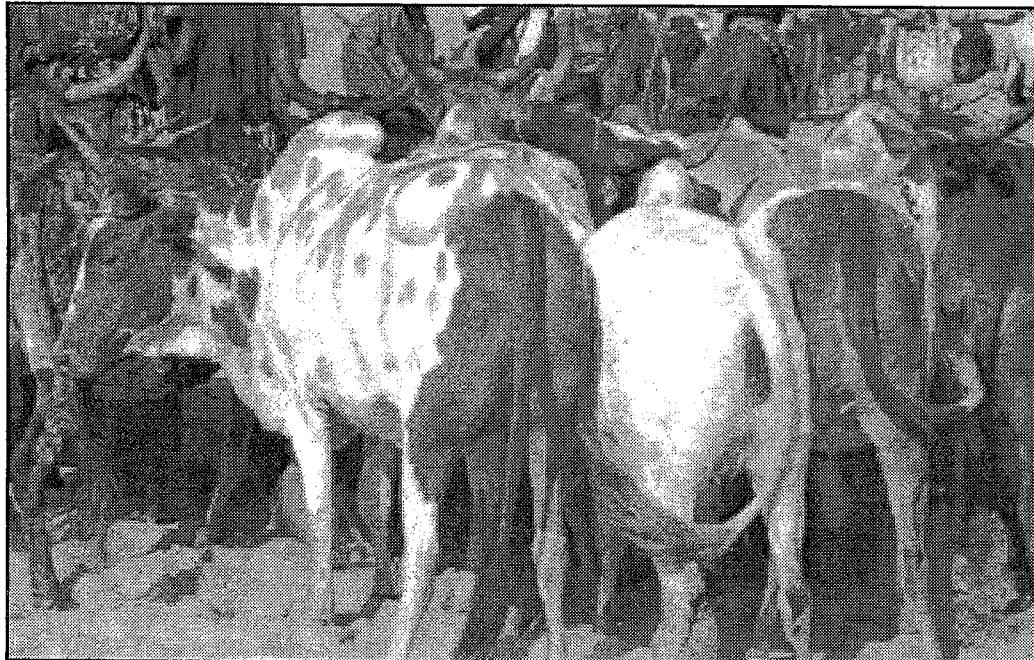
ka jəsin sene yiriwali ma, u bə fe ka Benen jamana ke senekə jamanaba ye ka temen seneko feere bolodalenw fe, ani ka ji mara walasa ka sene ke, ka senefenw soro samiŋe ni tilema bee lajelen na. Ka kejne ni sene yiriwali kuntilenna ye, nō ye Benen dugukolo keme-keme sara la, ka hake 20 bololasene dabila, nō kera, Benen jamana mako be senekemasin ba duuru (5 000) la sanni san 2015 ce. O hukumu kənə, dəgətərə Yayi Boni (Benen peresi-

dan) ka jamana mako be Malidenw ka dənniya la. O de kosən, Benenkaw ka minisiri ye taama ke an fe yan walasa kən ka jamana ka dənniya kanu sene mansinnake ta fan fe.

**Sidiki Dubunya
ka səbenni don ka bə "Les
Echos" kunnafoniseben kənə, a
bəko 3422, san 2010,
feburuyekalo tile 3.
A bayeləmabaga bamanankan
na : Yusufu F. Fane**

Yanfolila**Fula misigennaw ye filimako ke senekelaw la**

Senekela kelen sara, senekeforow tijena, ka jiriwjeni tasuma fe ; Ninnu ye walew ye misigenfulaw ye minnu ke Yanfolila senekelaw la k'a sababu ke sigida faamaw ka kunbokola ye.

*Sigirədiya kənə, Fula baganmaralaw ni senekelaw de ka kan ka ke
nəgən fale ni nəgən geese ye.*

A be sanji 4 bə, Wasolon senekelaw tun jənasisilen be, ka u dəgəya, ka degun suguya bəe las'u ma misigenfulaw ni sigida faamaw fe. Senekeforow kera bagangenyəro ye. Kankarida ma fulaw yelema. Wasolonkaw ye u ka sigida faamaw kunnafoni, olu mə dən ko ko yere be

sen na, kuma te ka fen fə ko jugu kela ninnu ye.

Jigilatige min tun be u kan, fulaw kəni y'a ke tulo gelyea ye, u ma sən hali ka Wasolonkaw lamen foyi la. Ka da u ka jəniya jumanya kan ka jəsin fulaw ma, u tun y'a jini fulaw fe ko ni suman tige banna, u

ka na ni misiw ye, ni danni dəminəna, u ka taa n'u ye. Misigenfulaw mako foyi ma ye nin kumaw si la, min ka di u ye, u y'o de ke. U be na ni jamana faamabaw ka misi. Caman ye, ani diŋe makobatigiw minnu be Bamakə, ka fara Segu mara misiw kan, ka soro ka məgəw ka jəforow ke misigenyəro ye, ka jiriw bolow tige kolu furabuluw bila u ka misiw kərə u kolu dun. Kəmi o si ma u fa, u y'a tə ke yeresakoke ye, ka tasuma don kungo mume yere la cogo min ka d'u ye hali jatemine tə la, ka yərəw bəe jeni. O kasaara kera nin ye : Yanfolila kungo lakanalen bəe tijena k'a sababu ke fulaw ye. Baganw cayali, fulaw yərew ka jogojuguya n'a jəgənnaw. Wasolonkaw diminen taara se ji ni kungo lakanabagaw ma, olu fana ka nali kasuma. Walasa olu ka se ka na fulaw ka tijeni nə file, senekelaw tun be sefa wari dərəmə 3 000 (ba saba) sara.

O sen te zantaramaw ta la, sefawari dərəmə 3 000 fana tun be di olu ma.

A to be jn 10nan kan

Jle 9 nan to

Waati min n'u tun taara kiiritigelaw segere, n'u tun ma datugu kaso la, u tun be wari caman sara. I na fo o ye laada ye an fe yan, nturanin sen be dibara ci. Ha ! Nkalon kera an taabolo ye sa !

Kunnafoiy ya jira cogo min na, Wasolon senekelaw ma u tulo la kuma duman men ka bø kiiritigelaw ni zantaramaw fan fe, kuma te ji ni kungo lakanabagaw ma, fo ka taa se senekelakolidenw ma. Jo foyi ma d'u ma hali kelenpe.

Nka, jøgø kelen ntumu be jøgø tøw bee tijø. O de kera Isa Bagayogo fagali ye kosa-in-na misigenfulaw fe, min tun ye senekela ye, wa numu tun don fana.

Senekelaw ye sefawari dørøme waa 15 ni 400 sara walasa zantaramaw ka taa segesegeli ke.

A jalakiyø kera k'a banna ko baganw te temen a ka foro fe, sabu u temen o temen u tun be tijøni ke.

Ale kelen, fulake ce duuru (5), u ye muru turu a la k'a faga. Hali o la, walasa zantaramaw ka na segesegeli ke o la Tabako, Guwana komini fe, a ni Yanfolila ce ye kilometre 30 jøgøn ye, o senekelaw ye sefawari dørøme waa 15 400 sara.

O jigilatige kera sababu ye fo u ye u ka suman tige. O kera fen ye min magara Wasolonkaw dusu la.

Isa Bagayogo ka saya dusukasi kosøn, Yørøbugula cekorøbaw ye kankarida ke fulaw ye ko sanni san 2010 zanwuyekalo tile 20 ce k'u n'u ka baganw ka bø u ka dugukolo kan, ka o sababu ke kow damatemen cogo jugu ye.

K'a sababu ke senekelaw ka hakilina talen ye walasa a tilenbaliyaw bee ka ban.

O hukumu kønø, Mali goferenama maaba 3 ye taama ke

Yørøbugula nténendon feburuyekalo tile 1, san 2010.

O maa ninnu ye : Sajo Gasama (jamana konøna lakanani minisiri). Kafuguna Kone (jamana kønøkow nénabøli minisiri) ani madamu Jalo Madeleni Ba, ale ye (mønni ni baganmara minisiri ye), ka fara senekelaw kan. Hali k'a sørø u ka kumaw tun be fo jøgøn kø waati døw la, nka kumaw bee kera ben ni jøgønfaamu kønø, k'a sababu ke kumakelaw y'u bolow da u dusu kan walasa tijø ka fo. Waati dø kera a la zenerali Kafuguna Kone tora fanga sira kan, sabu ale ya jira ko sariya te Maliden bolo ka Maliden, were gen ka bø Mali dugukolo kan. Hali ni o Maliden man-sina be sigida na lamini tijø, ka bin musow kan cogo min ka d'a ye, ka møgøw ka sumanw tijø k'u jigi da jamana ka baarakelaw ka demeni kan ye. Tijø-tijø la, jamana konøna lakanani minisiri Sajo Gasama ma tugu a nøfe, ale ya jira ko a ma daga cogoyasi la, baganw ka møgøw ka forow tijø. O cogo la a benni ka gelen maa ma fulaw ka bin musow kan cogo min ka d'u ye ani

ka jiriw tige ten. O kø, a da sera foroba baarakelaw ka kewale juguw fana ma. Zenerali Sajo Gasama kø fo la, geleya in te dugumøgøw nø ye, nkø sababu børa sigida faamaw ka kunbøkola n'u ka jøyørøfabaliya de la. Fo hakilina yelemani wale jønjøn ka ta ka fan bee maa segere. Laje in kene kan, hali k'a sørø jamana kønøkow nénabøli minisiri ya sinsin a kan ko fulaw ni Wasolonkaw ka to jøgøn fe sigi la, nka maakørøw tun ma søn ka kannatigelen d'u ma o ko kan. Kafuguna Kone bø yøre lajine. K'a sørø bee bø døn ko misigenfulaw ni Wasolon senekelaw ka benbaliya sababu be faanmaw ka jøyørøfabaliya la.

Nka o bee na ta, ben kera ko la, walasa ka fura sørø geleya in na, baganw genni sariya Wasolon kønø, kerankerennenya la, senekkeyørø, dugukolo labaarali sariyaw ka labato, ka jekulu sigi min bø hakili to misigenfulaw ni Wasolonfulaw ka sigijøgønya kow la, ani baganw na waati n'u taa waati.

An jigi bø la ko ni bee y'i jøyørø fa nin ko følenw na k'u labato, siga foyi tø laben be ke.

Gasama ye senekelaw ka wari segin u ma.

Laje in senfe Yørøbugula, minisiri Gasama ye a døn tumi min na ko senekelaw ye sefawari dørøme ba 15 400 sara walasa zantaramaw ka na kasaara in laje, o yørønin bee la, a ya bolo don a jufa la ka senekelaw ka wari segin u ma.

Sajo Gasama dusu tijøni ya jira ko zantarameri ye ale ka eckeda dø de ye, o tamenen kø, ko senekelaw tun man kan ka dørøme kelen sara, sanko u ka baara yøre ye fen min ye.

An ye min bø "Les Echos" kunnafoniseben kønø, a bøko 1102 nan, juma, san 2010 nan feburuyekalo tile 5. Mohamedi Dao ka sebenni don.

A bayelemabaga bamanankan na : Yusufu F. Fane

Jinan kenema ntolatanw bë di an ka tōnw bolo ?

A ka ca la, n'u y'u jø u sen sëbe kan, an ka ntolatantøn saba bëna je sørø Afriki kunda ntolatankupu yalonko la. An bë se k'a fø ko "Kupukafu" yalonnen kô salon Sitadi ntolatantøn fe, siri jugu koni tigelen bë sa ka bø an ka tōnw je kôkankupuko la. Jinan an ka tōn saba bë Afriki kunda kupu jinisira kan, nin taabolo kònø :

* **Joliba** sen bë "Ligi" kupu jini ntolatantøn la, nò ye Afriki ntolatantøn ka cebokupu ye. O taako fôlø yere ye Joliba cedenw kögø da Libi cedenw kögø la, nò ye

"Aali de Bengazi" ye. O ntolatan kun fôlø yere ker'an bara yan Modibo Keyita tøgøla ntolatankene kan, Medina Kura kuluju senkoro, kardinon, san 2010 feburuyekalo tile 14. O kuncera Joliba cedenw ka "setigyanin" kan, ni kuru 1 ni gansan ye Joliba cedenw kanu na. A kômasegin ntolatan bëna taa Joliba ni Aali de Benzagi cedenw kögø da jøgøn na Libi jamana kònø. Okunben bë ke kunjøgøn fila taako fôlø fofe.

* **Sitadi** ntolatantøn bëna ye Afriki kupuba "Siperikupu" jinikené kan Kongo demokaratiki jamana kònø, ka sørø "COB" ntolatantøn bë bø kupukafu nøfe. Nin ntolatan kofølenw bëe bë se ka kunce u kadara jøgønkunbenw bëe kelen kò, an ka tōnw ka wasa kan. Ceboko don. Siga dun tå la jø si ma, ceboko bë yørø o yørø, o bë mègø n'i mègø jøgøn dø de galabu sanga jøgøn ma ko dø kadara kònø. O ye galabuko ye.

Jinan, n'u sønna, k'u galabu sème don o siratege la, an ka tōn saba kofølen ninnu kelen kelen bëe bë se ka Afriki kunda ntolatankupu dø kun da Mali kan.

An k'u bilasira ni dugawu ye, nkolu fana kà døn ko galabutigi de bë dugawu mine sørø dere !

Degekaramøgø te bønkamalenw bolo !

Fo ka se lase in sëbenton ma an fe, Mali jamana tøgøla ntolatantønba, n'o ye Bønkamalenw ye, degekaramøgø tb tōn bolo, ka dà kan, Mali senbøko telin jugu

kupudafriki kene kan Angola, o fijø jugu ma jønsen ka tøn in degekaramøgø to a nø na, n'o ye Sitefeni Kesi ye. Kabi Sitefeni Kesi ye walancemé ka bø Bønkamalenw ka degekaramøgøya la, Mali ntolatan jøkuluba, "FMF", bë degekaramøgø kura jini na u kamma. Halibi o de ma ke sørøfen ye fôlø, hali ni kumajøgønya kuntaala janyalen bë "FMF" ni Faransika do ce ka se bi ma o kadara kònø.

Mali jana sugandi ntolatanw bë sen na

Ntolatan tile 26 kònø, Mali ntolatantøn 14 de kögø dalen bë jøgøn na ntolatan san kuuru kònø, walasa ka ko laban tøn jana sugandili la. Joliba de bë Mali tøn jana sigiwolo kan fo ka se jana kura sugandidon ma. Jinan tøn jana jinikenew laseli tøn arajo-lamen danma ma Malidenw fe, ka masørø, ntolatan tile o tile, televisøn bë kunben kolo girin jaw lase Malidenw ma. O ye daamuko ye !

Tumani Yalam Sidibe

Kunceli

"Siperilupu" yalonna Kongo "Mazenbe fe Sitadi" nekoro

Siperikupu yalonna Mazenbe cedenw fe Sitadi nekoro karidon, san 2010 feburuyekalo tile 21. Sitadi cedenw ni Mazenbe cedenw ye jøgøn sørø Afriki "Siperikupu" nøfe, Kongo Demokratiki fagaba ntolatankene kan. Mazenbe cedenw ye Sitadi cedenw dasi ni kuru 2 ni gansan ye. O yolu ke "Siperikupu" yalonbaga ye. An bë Joliba ni Libikaw ka jøgønlasørø de kômasegin kònøn sa walasa kà døn ni Jolibalakaw bëna se k'u ka Bamako kuru kelen donnentakana Tíripoli (Libi) jamana fagaba).

Ganseli

Jamana gafemarayørø dayelenna

Kabi san 2010 feburuyekalo tile 4, gafemarayørøba dayelenna jamana baarada fe Segu. Nansarakan dungew ni Mali fasokanw dugenw bëe b'u ka gafe kalanta sørø jamana gafemarayørøba in kònø. Gafemarayørøba in bë "An 2000" siraba de kan, Amari Ndawo tøgøla ntolatankene dafe.

A kafisa dønni jinidaw bëe ka gafemarayørøba in k'u taayørø basigida ye !

AN KA YELÉ DONGNIN

Yerefagasu ye kufesu ye

Kabi Ala ye dijé da, dafenw bëe, kerenkerennenya la : adamadenw, ka dijenatige sinsinnen don kufeko de taabolo kan here ni here tana koro. Na do t'i kan, a do bi kan.

Kow sigilen don cogoya la min b'u fila ke n'ogon mafalenfenw ye dafenw kan. Nka, ceba lankolon t'a ka dijenatige diyabø dere, ka da kan, n'ale sonnen dijé herekow lahala bëe ma, a ba kun pini ka bo a bønekow bëe koro ten. Hali ni saya de ba baju la. O yere de koson ale darakan ye waati bëe ko : saya ka fisa malo ye !

Nin kera ganake do ye ko Karimu Jalo. Musoko dusukasi cunna ale kan, kabi don min na sinake Karunga Gana ya furumuso karaba kunnatiye a ma, ka boli no ye, k'i kun da Kedewari kan. Kabi, mogow bo kuma munumene fo u ka bon kono, fo ka ke bëe dakono gese ye dugu ferekene kan, denissen ni maakoroba bëe fe.

O ko ma to to Karimu na. A ma kunyoro soro a la ne si ma. Ka fo ko mogow were ma ke ale muso Kamisa kunnatiyebaga

ye fo a sinamake Karunga Gana ko, o ma dabolo soro a la. Karimu monenen hakili ma minebolo soro ko were si la yerefaga-kan-don-jurula ko. A na ka dusukasi nemasi de wulila o la sa ka taa musow ka jibø juru koro lafililen do saalon, k'i nesin a ka du kono mangorosunba ma. O waati ya soro mogow tun basigilen te du kono, ka bo denissen la, olu minnu te se k'u yere bo ko la, sanko mogow were.

Jaloke y'i pan ka mangorosun baron surun mine, ka juru banban o kan, ka kun do in fili duguma. A yere y'i cun sa ka bo jiri kan, ka girin ka da musow ka gadalakurunba do kan, ko yalon ka t'i jo o kan mangorosun jufé.

A ye juru kun mine, ka yerekandonkuru bo o la, ka kan soori juru kuruwo la. A ye kurunba tan ka bo a senkoro. A dulonna san ni dugu ce. A nejew bora. Bo ni negenes ye n'ogon dan a ka kulusi senda fe. Aa ! Yan ka di ni yen ye dere !

Karimu yerefagasu dulonna nimisa kufibalibolo kan. A kono ya yere serekereke. Saya waati sebali karaba juru te yen ! A ka yere serekereke

ma kun juru la. O min yere tun tolilen don fan do fe. Juru tigera ka Karimu Jalo balasa duguma. Karimu Jalo bin duguma, a na ka wuli ni juru kunkurun ya kan na ka fijé mine, o si ma koro si ye. A taato a kufé, mogow tun ba men a da deron de ko : "Aa ! Ala ye n sebe koro kisi dere ! Ni ne tun ka yerefaga ye sira soro muso jugu Kamisa in nofe, i ka don muso keme tun bëna se ka ye ne sudonjama ceré de !"

A tun be mogow minnu kono ko Karimu bëna segin jurubilankanna kan kokura, olu koni ta tora u kono. Saya to fan ye !

**Sedu Jabate
ka bo Furu, Kajolo,
Sikaso mara la.**

Jekabaara

Labolikuntigi Seben pekulu kintigui
 Tumani Yalam Sidibe
 Seben pekulu
 Yusufu Fane
 Bakari Sangare
 Tumani Yalam Sidibe
 Jlegenw kebagé
 Amadou Jakite
 Natakiye dilanbagé
 Modibo Sidibe
 Jaw tabaga
 Haruno Trawele
 Labenbagaw ordinarior la
 Madamu Jakite Worokiyatu So
 Fatumata Cero
 Madamu Ture Mama Jalo
 Baarake jogonw
 CMDTSNV - Ofisi Nizeri -
 Ofisi in - OHVN
 Haka bota : 16000
 Batakisita : 2043
 Negejurusura : 20 29 62 89
 Jamana baarada - Seki zayedti tagola
 sira - Hamudalayi kin - Bamakasiti -
 Webu nimero
www.afrifone.net.ml/jekabaara/